

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 2. septembra 1940

Cena posamezni številki din 1.50

Igra z ognjem

Ni važnejšega javnega vprašanja kakor je ljudska prehrana. Vsa politična gesla, vsi strankarski programi, vse politične teorije morajo stopiti v ozadje, kadar gre za ureditev ljudske prehrane.

V takšnem položaju smo danes in bila bi usodna napaka, če si te resnice ne bi hoteli priznati ali če bi jo hoteli olepšavati, da se njena trda pesem ne bi tako ostro slišala. Iz vedno več krajev prihajajo vesti, da moke zmanjkuje, da bodo morali peki ustaviti svoje delo, da bodo ljudje brez kruha. Če je to pomanjkanje moke res utemeljeno ali če ne izvira le iz skrajno nesocialne špekulacije, je stvar oblasti, da to ugotovi in da potem tudi s trdo roko napravi red, če se moka le špekulativno prikriva.

Kadar nastane pomanjkanje, gre cena blagu vedno kvišku. In tako vidimo, da je dosegla moka že katastrofalno ceno. Katastrofalno, ker te cene revnejši ljudje ne zmorejo. Še zlasti je ne zmorejo, ker so se podvojile tudi vse druge stvari, kakor krompir, ki je tudi eno najvažnejših živil, pravi kruh za revne sloje. Cene so narasle do te višine, da je ljudska prehrana ogrožena in da se je bati silno resnih posledic, če se to osnovno vprašanje ljudske potrebe ne bo hitro in zadovoljivo rešilo.

Rešiti pa se more le z energičnimi ukrepi in z močno roko. Kadar se najvažnejša živila tako brezobzirno draže, je čisto nedopustno, da se pušča agrarnim producentom, da po mili volji dvigajo cene in da s svojimi pretiranimi cenami onemogočajo revnim slojem zadostno prehrano. Krompir je letos dobro obrodil in sedanja njegova pretirana cena ni upravičena in ni drugega ko protisocialna in brezobzirna špekulacija. Proti takšni špekulaciji pa je treba nastopiti in naj bo doma tudi na deželi. Strah zaradi volivnih krogov ne sme potepati osnov za ljudsko prehrano.

Vpraša se nadalje, kaj so ukrenile naše občine, naše samouprave, da se ljudska prehrana zagotovi? Kje so zaloge občin, ki bi jih te morale imeti in ki so jih mnoge tudi nabavile? Kadar nastaja takšen položaj ko danes, so občine dolžne, da oskrbe vsaj revnejše prebivalstvo s prehrano. Nobenega izgovora nimajo, da tega ne bi mogle storiti, ker so trgovci ponovno izjavili, da dajo za ljudsko prehrano na razpolago svoje strokovno osebje, svoja skladišča in svoj kapital, a pomagajo tudi s svojimi izkušnjami.

Vprašanje ljudske prehrane je tako važno, da je absolutno neprospoljivo, da bi občine bile brezbrizne, kako se to vprašanje reši. Občine morajo javnosti povedati, kako so izvršile svojo dolžnost, da nabavijo potrebne zaloge, če so to storile, kako so te zaloge med prebivalstvo razdelile. To je potrebno tudi zato, ker se že sedaj širijo vse mogoče govorice, ki silno razburjajo ljudi in ki bodo zavzele še nevarnejši obseg, če občine ne odgovore na vsa prej navedena vprašanja.

Seveda pa ima tudi državna oblast največjo dolžnost, da stori potrebne ukrepe, da bo ljudska prehrana zagotovljena. Tu treba še nekaj posebej naglasiti. Pri nas se dostikrat dajejo izjave, ki naj pomirijo ljudi in v ta namen se

napovedujejo razni ukrepi. Tako se je sedaj obljubilo, da se bodo potrebna živila kupila v tujini. Samo obljuba nakupov seveda ne zadostuje, temveč je treba živila tudi v resnici kupiti. Ali so se kupila? Kdaj se bodo razdeljevala? Kdaj bodo ljudje od teh obljub tudi kaj imeli?

Izdana je bila že cela vrsta vladnih ukrepov proti druginji in za odpravo pomanjkanja blaga. Izkazalo pa se je, da so vsi ti

ukrepi nezadostni, ker položaj postaja vedno težji, ne pa lažji.

Popolnoma ista stvar je tudi z industrijskimi surovinami. Če teh ni, so desetisoči ljudi brez služke, t. j. brez kruha. V zadnjem času se sicer neprestano govori, da dobimo bombaž iz Turčije, iz Sovjetske Rusije in da bodo oproščene one količine, ki so zadržane v tujih pristaniščih. Že več ko mesec dni se o tem govori, toda bombaža še vedno ni!

Ali je res nemogoče to vprašanje rešiti malo hitreje?

Menda so nekateri mnenja, da vsa ta vprašanja oskrbe ljudi z živili in industrij s surovinami niso tako važna in da zadostujejo le polovičarske odredbe. To je usodna zmeta, ki jo ne moremo imenovati drugače — ko igro z ognjem. Naj nam bo sreča mila, da se ta ogenj ne vname. Zato pa naj bo te igre z ognjem tudi konec!

Rejec malih živali v Ljubljani ter

razstava likovne umetnosti naših likovnih umetnikov.

Spoštovana gospoda, izpolnjujem prijetno dolžnost, da se Vam, ki naklonjeno, z dobrimi sveti in željami spremljate naše delo in prizadevanje, najiskrenejše zahvalim. Srečni smo, da ima naš velesejem toliko prijateljev in pospeševalcev, saj vsi, ki nas veže ljubezen do te prelepe naše zemlje, vemo in čutimo, da je Ljubljanski velesejem s svojo gospodarsko-kulturno prireditvijo »Ljubljana v jeseni« naša, svojstvena in reprezentativna ustanova, ki služi koristno ne samo naši Sloveniji, marveč celi naši domovini.

Tekom zadnjega leta je moral sredi izrednih razmer tudi Ljubljanski sejem preko velikih nevarnosti. Ali je bil na svojo srečo sredi teh skrbi deležen blagohotne naklonjenosti ter velike moralne in gnotne podpore od strani naših prvih gospod. Bodi mi dovoljeno, da se na tem mestu prav iskreno zahvalim g. dr. Marku Natlačenu, banu dravske banovine, in g. ministru dr. Mihi Kreku. Naša iskrena zahvala bodi izrečena Mestni občini Ljubljanski in njenemu predsedniku in županu dr. Juretu Adlešiču, saj smo pri njej našli veliko razumevanja in naklonjenosti ob pripravi načrtov, da preuredimo času primerno Ljubljanski velesejem ter ga bližnji bodočnosti pokažemo v novi moderni ureditvi. Prisrčno zahvalo izrekam vsem številnim strokovnjakom, ki odlično sodelujejo pri našem delu, ter našim dolgoletnim zvestim sodelavcem, številnim razstavljalcem ter našim nam vedno naklonjenim novinarjem.

Našemu velesejmu je pokrovitelj naš mladi vladar Nj. Vel. kralj Peter II., kateremu zakličimo v neomajni vdanosti: »Živeli!« (Glasni živio klici, godba pa je zaigrala državno himno.)

Gospod ban, blagovolite otvoriti našo letošnjo jesensko prireditev Ljubljanskega velesejma.

Slovesna otvoritev Ljubljanskega velesejma

Ko je bil letos spomladi, tik pred otvoritvijo ljubljanskega velesejma po višji sili odpovedan, smo šele videli, kako potreben nam je velesejem in kako zelo občuti naše javno življenje, če odpade ta naša prva gospodarska prireditev. Zato je naša javnost otvoritev letošnjega jesenskega velesejma pozdravila s prav posebnim veseljem in zadoščenjem, a tudi s priznanjem velesejmski upravi, da je kljub vsem težavam in neprilikam priredila velesejem. To priznanje je bilo tem večje, ko so si gostje ogledali po slovesni otvoritvi velesejem, ki se po svojih razstavah vredno priključuje vsem prejšnjim uspešnim prireditvam velesejmske uprave. Samo v duhu časa je, če vzbujajo posebno pozornost razstavi o zaščiti civilnega prebivalstva proti zračnim napadom in razstava jadralnih letal ter modelov.

Velesejem se je otvoril na način, ki se je že udomačil. Takoj po prihodu kraljevega odposlanca generala Ferda Janeža je stopil pred mikrofon predsednik upravnega odbora velesejma g. Avgust Praprotnik ter pozdravil vse navzoče goste, imenoma odposlanca Nj. Vel. kralja generala Ferda Janeža. Zastopnika vlade bana dr. Marka Natlačena, knezoškofa dr.

Gregorija Rožmana, divizijskega generala Dragoljuba Štefanovića, zastopnika trg. ministra načelnika Trstenjaka, polkovnika Antona Parteka kot zastopnika vojnega ministra, zastopnika fin. ministra direktorja Mozetiča, župana dr. Jureta Adlešiča, poveljnika orožniškega polka polkovnika Barleta, gen. konzula Guerrini Meraldi-ja, nemškega konzula dr. Buscha in franc. konzula Remeranda, zastopnika Zagrebske trg. zbornice podpredsednika Dragana Trnskega in tajnika dr. Miroslava Festetiča ter številne druge zastopnike in zlasti novinarje. Med gosti so bili predstavniki gospodarstva posebno odlično zastopani. Zbornico za TOI sta zastopala komisar A. Testi in tajnik dr. Ivan Pless, Zvezo trgovskih združenj podpredsednik Anton Verbič, trg. društvo »Merkur« predsednik dr. Windischer in podpredsednik Albin Smrkolj, Centralo industrijskih korporacij dr. Cvetko Gregorič, TPD gen. direktor Rihard Skubec in ravnatelj Juliard, Ljubljansko kreditno banko Hanuš Krofka itd.

S posebno pozornostjo je sprejela javnost vest, da se je udeležil slovesne otvoritve tudi zastopnik sovjetskega poslanika v Beogradu g. Pavel Pravdin.

Govor predsednika Praprotnika

Letošnjo pomlad razmere niso dopuščale, da otvorimo naš Ljubljanski velesejem, ki je bil že popolnoma pripravljen. Danes smo v srečnem položaju, da otvarjamo jesensko razstavo Ljubljanskega velesejma, ki jo od početka imenujemo »Ljubljana v jeseni«. Otvarjamo danes v nevšečnih časih Ljubljanski velesejem. Dolgotrajna vojna, ki se vodi med največjimi vojaškimi in gospodarskimi silami, povzroča seveda v gospodarskem življenju, v trgovini, v obrtnosti in v kmetijstvu velike motnje, kar je razumljivo, ker je vojna od početka segla v gospodarske temelje same. Proizvodnja in promet ne moreta več po normalnih uglajenih potih. Tudi nevarnim državam v jugovzhodnem delu Evrope povzroča vojna silne težkoče in jih stavlja pred najtežje probleme. Od gospodarskih krogov se danes zahteva mnogo več nego kdaj prej. V produkciji, v trgovini in v prometu je treba reševati komplicirana vprašanja, ker niso prizadeti le gospodarski krogi kot taki, marveč je postalo gospodarstvo po svojih nalogah zadeva, ki prizadeva ne samo trgovca in producenta, marveč posredno in neposredno nas vse, saj so z vojnim gospodarstvom tesno povezana

pereča socialna vprašanja dalekosežne važnosti.

Naša država Jugoslavija hoče sredi vseh teh težav živeti in vztrajati. Vztrajati, delati in živeti, to je geslo in vodilo za nas vse. V nujni solidarnosti v teh izrednih prilikah izvršuj vsakdo svojo dolžnost v najpopolnejši meri. Gospodarskemu človeku pa sredi vojnega uničevanja pripada prevažna naloga, da vztraja pri svojem delu, da gradi dalje in ustvarja nove dobrine. Vse, kar je pozitivnega in konstruktivnega, je v tej dobi posebno dobrodošlo in važno. Med posebno važne ustanove in naprave spadajo dandanes nepogrešno tudi velesejmi. Za naše gospodarsko življenje je dalekosežne važnosti Ljubljanski velesejem, ki nam daje sliko naše gospodarske sposobnosti in tvornosti, ki je pregledna revija gospodarske pripravljenosti in zmognosti našega naroda. Ljubljanski velesejem kot predstavitev velikega dela naše gospodarske delavnosti in naše gospodarske stvarilnosti je znamenita afirmacija naše gospodarske volje in moči ter letošnjo jesen zlasti tudi znamenita afirmacija naše kulturne prizadevnosti. Ljubljanski sejem je osebito v naših usodnih dneh važna manifestacija naše gospodarske in kulturne solidarnosti.

Letošnja prireditev Ljubljanskega velesejma, letošnja »Ljubljana v jeseni« je prireditev sredi uničevalne vojne. Navzlic vsem oviram smo si prizadeli izvesti pester, svojevrsten in mnogoličen spored, poučen in zanimiv po svojem sestavu za najširše plasti prebivalstva. Industrija in obrt sta predstavljeni v splošnem oddelku.

Specialna razstava je razstava pohištva in stanovanjske opreme s svojo dolgoletno tradicijo.

Posebne razstave so: Razstava turizma, ki jo prireja Zveza za tujski promet v Ljubljani in Mariboru.

Razstava motornih in brezmotornih letal ter modelov, ki jo prireja Aeroklub »Naša krila« v Ljubljani.

»Aktivna in pasivna obramba pred napadi iz zraka«, organizirana od Zaščitnega urada mestnega poglavarstva v Ljubljani.

Razstava zobne tehnike, prirejena od Društva zobnih tehnikov v proslavitev 30letnega jubileja;

»Naša vsakdanja prehrana«, ki je prireditev Zveze gospodinj.

»Razstava cvetja in zelenjave«, ki jo prireja Vrtnarski odsek Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani.

»Razstava perutnine, golobov in kuncev«, ki jo prireja društvo

Govor bana dr. Natlačena

Razmere, v katerih živimo, gotovo niso niti malo ugodne za prireditev, kakršno danes začenjamo na tem mestu. In nedvomno upravičeno lahko celo trdim, da se še nobena od dosedanjih velesejmskih prireditev v Ljubljani ni pripravljala in izvršila pod tako neugodnimi okolnostmi kakor sedanja. Toda navzlic vsemu — velesejmski prostorji so zopet oživel, veselo vrvenje jih bo skoro napolnilo in letošnja prireditev se častno uvršča kot najnovejši člen v dolgi niz dosedanjih velesejmskih prireditev.

Zaradi tega smo današnjega dneva tembolj veseli, zaradi tega smo prirediteljem za njihov trud tembolj hvaležni in zaradi tega je naše priznanje, ki jim ga za njihov uspeh izrekamo, tembolj iskreno in prisrčno.

Ta prireditev bi mogla služiti nam in vsemu našemu narodu kot bodrilen zgled, kaj premoremo z vztrajno delavnostjo, ki se ne da motiti po nobenih nevarnostih, ki se ne da plašiti po nobenih ovirah, ki s svojo železno voljo, zaupajoč v samega sebe, premagava vse zapreke.

Ne jadikovanje in vzdihovanje, ne nerganje in godrnjanje, ne zabavljanje in brundanje, veselje do

dela, smotrenega, ustvarjajočega dela, zaupanje v lastno tvorno moč, zdrav optimizem, ki ne išče temnih senc, ampak sončnih potov, nam more olajšati težave sedanjega časa in nas popeljati iz težke sedanosti v boljšo bodočnost.

To nam govori in to nas uči letošnja ljubljanska velesejmska prireditev, ki jo s tem otvarjam. Nato so si gostje ogledali posamezne razstave, ki so vse na odlični višini. Od posebnih razstav je zlasti omeniti razstavo zobnih tehnikov ter razstavo likovne umetnosti in tujsko-prometno razstavo. A tudi vse druge razstave so dosegle lep uspeh.

Takoj po otvoritvi velesejma se je tudi začelo po vsem velikem velesejmskem prostoru živahno vrvenje, ki je trajalo vse do večera, ko se je začel »Toti-teater«. Do solz nasmejani so ljudje zvečer zadovoljni zapuščali »Toti-teater«.

Obžalovati je le, da manjkajo na velesejmu tuji razstavljalci, ker se je njih udeležba dovolila šele v zadnjem hipu, ko je bilo že prepozno. Njih odsotnost se opazi tembolj, ker razstavljajo na Zagrebškem velesejmu v prav velikem številu tuji razstavljalci.

Cena moke št. 0 bo 9 din za kilogram

Banska uprava v Novem Sadu je že predpisala cene za mlinske proizvode na podlagi nove uredbe. Zato se misli, da bodo v kratkem predpisane vse cene za mlinske proizvode. Po poročilu »Jugoslav. Kurirja« bo določena cena otrobom na 1'60 do 1'80 din za kilogram. Cene bele moke bodo znašale v podrobni trgovini okoli 9 din za kg, in sicer po naslednji kalkulaciji: za 100 kg pšenice je določena cena na 313 din, višja cena za moko št. 0 je dovoljena 4 din, skupni davek znaša približno 30 din, za vreče 30 din, občinska trošarina 5 din, prevozni stroški za moko 7 din, prevoz do skladišča veleprodajalca 3 din, kar da skupno 788 din franko obrat veleprodajalca. Ker tu ni vračunan ev. dovoz pšenice do skladišča veleprodajalca, dopustni čist dobiček prodajalcev, bi znašala cena moke št. 0 približno 9 din. Vprašanje je, kako si bodo mogli revnejši sloji po tej ceni nabaviti pšenico.

»Otvoritev« in »odpiranje« razstav

Slovenec smo kakor pravi birokrat, da ustvarjamo težave tudi tam, kjer so čisto odveč. Tako smo leta in leta pisali, da se razstave odpirajo. Naenkrat pa se je nekdo spodtaknil ob besedo »odpiranje«, češ da ni slovenska in zato ji je napovedal vojno na življenje in smrt. Ker ljudje radi slede vsaki novotariji, tako so tudi neki listi začeli dosledno opuščati besedo »odpiranje«. In od tedaj nekateri razstave samo odpirajo in pišejo samo o odprtju razstav. Pa imajo silno napačno! Kajti razstavo odpre zjutraj sluga, slovesno pa se razstava odpre. Otvoritev razstave pomeni slovesen akt, odpiranje pa čisto mehansko odpiranje. Razstava je zato tudi dejansko že davno odprta, v njej zbrani vsi gostje in šele nato se odpre. Tudi prevelik purizem je smešen!

Napovedujejo se nove kazni za kršitev protidraginske uredbe

Na pristojnih mestih je bilo že odobreno definitivno besedilo načrta uredbe o kaznovanju prestopkov, zaradi katerih se otežkoča redno oskrbovanje prebivalstva z življenjskimi potrebščinami in drugim blagom. Načrt uredbe daje upravnim oblastvom prve stopnje pravico, da izrekujejo kazni v višini do 30 dni in globe do 3000 din za kršitve protidraginske uredbe, uredbe o kontroli cen, uredbe o prometu s pšenico, uredbe o oljaricah in jedilnem olju in uredbe o ukrepih za oskrbo prebivalstva in vojske s kruhom. Upravna oblastva morejo izrekat kazni, če so prepričani, da ti prestopki motijo ali so nevarni za javni mir in red ter da ustvarjajo zmedo v redni oskrbi prebivalstva z življenjskimi potrebščinami in drugim blagom. Od upravnih oblasti izrečene kazni pa ne izključujejo tudi kazenske odgovornosti, če so po drugih zakonih predvidene ostrejšje kazni.

Zahteva po prepovedi izvoza ječmena

Letošnji pridelek ječmena je bil tako po količini kot tudi po kakovosti slabši od lanskega. Zlasti velja to za pivovarniški ječmen. Poleg tega pa se je letos zaradi manjše porabe kave znatno povečala potrošnja žitne kave. Ker letošnja proizvodnja pomladnega ječmena ne bo zadostovala niti za potrebe pivovarniške industrije in ker je uvoz pivovarniškega ječmena iz drugih držav zelo težaven, namerava pivovarniška industrija predlagati, da se prepove izvoz ječmena.

Uredba o kontroli cen na drobno

V »Službenih novinah« je bila objavljena naslednja uredba o kontroli cen na drobno:

»Na podlagi čl. 9. in čl. 23. uredbe o zatiranju draginje in brezvestne špekulacije se predpisuje uredba o kontroli cen na drobno:

Čl. 1. — Pooblašča se urad za kontrolo cen, da za predmete, ki so pod kontrolo cen na debelo, more določiti tudi cene na drobno. Urad stori to na ta način, da za takšne predmete predpiše ali najvišje prodajne cene ali da določi najvišji bruto dobiček v odstotkih, ki ga more prodajalec na drobno dodati efektivnim nabavnim cenam.

Čl. 2. — Urad za kontrolo cen more pooblastiti občne upravne oblasti druge stopnje, da po njegovih navodilih na svojem območju izvedejo maksimiranje cen na drobno v smislu prejšnjega člena.

Čl. 3. — Trgovci na drobno niso zavezani, da prosijo za potrditev prodajnih cen.

Čl. 4. — Prepovedano je prodajati v trgovinah na drobno dražje kakor so določene cene v smislu te uredbe.

Kdor se pregreši proti predpisom tega člena, se kaznuje v smislu čl. 9. uredbe o zatiranju draginje in brezvestne špekulacije. Predpisi te uredbe glede kaznivih dejanj veljajo tudi za dejanja, predvidena s to uredbo.

Čl. 5. — Podrobnejše določbe za izvajanje te uredbe predpiše minister za trgovino in industrijo ter minister za socialno politiko in ljudsko zdravje na predlog urada za kontrolo cen.

Čl. 6. — Ta uredba stopi v veljavo z dnem njene objave v »Službenih novinah« (t. j. s 30. avgustom 1940.).

je povzročila evropska vojna. Tega ne smejo pozabiti naši kritiki. Delo se je moralo šele začeti, ustvarjati kontrolni aparat, najti ljudje, zagotoviti sredstva ter postopno zagrabiti v domeno cen ter aprovizacije. Kajti ni zadosti, če se cene samo dekretirajo, temveč je treba istočasno tudi zagotoviti blago po teh cenah.

Kljub vsem tem težkočam in kljub vsem nedostatom kontrolnega aparata, ki smo ga ustvarili, moremo vendar reči, da so bili doseženi pozitivni rezultati. Danes že imamo organizacijo, ki nam omogoča učinkovito kontrolo cen. Nadalje smo sistem kontrole cen izpopolnili s tem, ker smo ga razširili tudi na cene v detajlni trgovini. To je bilo tem bolj potrebno, ker maksimiranje cen v trgovini na debelo ni moglo imeti polnega učinka, če niso bile istočasno urejene cene istih predmetov v detajlni trgovini. Uredba o kontroli cen na drobno je to praznino izpolnila.

Od septembra dalje so cene pri nas znatno skočile, včasih upravičeno, dostikrat pa tudi popolnoma neupravičeno. Gonja za velikim profitom, ki je zaradi pomanjkanja popolne in učinkovite kontrole ustvarila množico brezvestnih nakopičevalcev blaga, dobičkarjev in nesolidnih špekulantov, se mora sedaj energično in brezobzirno zatreti. Sistem kontrole cen in zalog je izdelan, kontrolni aparat je organiziran. Prizadevali si bomo, da bo država čim bolj pravilno oskrbljena s potrebnimi živili in surovinami. Ne moremo dopustiti, da postane relativno pomanjkanje posameznih predmetov prilika za obogatitev raznih dobičkarjev na račun ljudstva. Uredbe se morajo v celoti izvajati, če hočemo ustaviti novi val draginje. Sankeije, ki smo jih predvideli, se bodo najstrože izvajale. Na to opominjam tako interese kot tudi organe oblasti. Vsak nosi svoj del odgovornosti in vsak bo za svoje delo odgovarjal.

Izjava trgovinskega ministra o novi uredbi

Trgovinski minister dr. Andres je izdal za tisk ob objavi nove uredbe naslednjo izjavo:

»Sistem kontrole cen sloni pri nas na uredbi o zatiranju draginje in brezvestne špekulacije z dne 20. septembra 1939. Ta uredba vsebuje razne določbe proti brezvestni špekulaciji, v čl. 9 pa daje trgovinskemu ministru pooblastilo, da v sporazumu z ministrom za soc. politiko in ljudsko zdravje ter ostalimi zainteresiranimi ministri izda uredbo o kontroli cen na veliko in na drobno.

Poslužujoč se tega pooblastila sem izdal 5. februarja uredbo o kontroli cen v trgovini na debelo ter postopno razširil režim maksimiranih cen na približno 60 predmetov, ki so najbolj potrebni našemu prebivalstvu. Istočasno sem ustvaril tudi strokovni aparat — urad za kontrolo cen z oblastnimi kontrolorji — ki naj v sodelovanju z upravnimi oblast-

mi druge stopnje izvede predpise te uredbe.

Kontrola cen po uredbi z dne 5. februarja je imela ta veliki nedostatek, da je omejujoč cene v trgovini na debelo, pustila ob strani detajlne cene. Od vsega početka je bilo jasno, da pri tem ne sme ostati, če se hoče doseči, da bo akcija glede cen učinkovita. Ni pa se moglo naenkrat obseči vse. Cene predstavljajo najbolj kompliciran mehanizem v našem gospodarskem sistemu ter njih kontrola zahteva zlasti v dobri izrednih gospodarskih razmer, v katerih smo sedaj, obsežno in strokovno organizacijo kontrolne službe, za kar so nam manjkali tako osebje kot tudi sredstva. V drugih državah je bila izvedena kontrola cen že pred nekoliko leti ter je bila samo razširjena v trenutku, ko so nastale izredne razmere. Mi smo zaradi svoje liberalistične gospodarske politike prišli čisto nepripravljeni v vrtinec gospodarskih motenj, ki jih

Svečana otvoritev Zagrebškega velesejma

V soboto dopoldne je bil v navzočnosti zastopnikov vojaških, civilnih, cerkvenih in gospodarskih organizacij ter številnega izbrane občinstva slovesno odprt zagrebški jesenski velesejem. Nj. Vel. kralja je zastopal brigadni general Marič. Svečane otvoritve so se udeležili tudi zagrebški konzuli.

Otvoritveno slavnost je otvoril predsednik Zagrebškega zbora dr. Erber, ki je po pozdravu vseh gostov omenil, da se letos v času vojne odpira že drugi zagrebški velesejem, da pokaže domači in tuji javnosti rezultate našega dela ter da na drugi strani opozori na funkcijo, ki jo zbor vrši za mednarodno izmenjavo blaga. Pred letom dni je bil odprt ZZ pod dobrimi avspicijami, ko je bil ravno sklenjen sporazum, te dni pa smo doživeli to srečo, da se je v Zagrebu potrdil ta sporazum, ki pomeni manifestacijo mira, a samo mir prinaša blagostanje.

Dr. Erber je nato naglasil veliko število razstavljalcev ter posebej opozoril na razstavo za civilno zaščito pred zračnimi napadi. Posebno je poudaril svoje zadovoljenje, ker more pozdraviti prvo kolektivno razstavo Madžarske. Nemčija in Italija sta letos svoji razstavi povečale. Dr. Erber se je nato zahvalil državnim oblastem za podporo, ki so jo izkazale ZZ.

Po dr. Erberju je govoril načelnik oddelka za trgovino, obrt in

industrijo dr. Lamer. Leto obstoja banovine Hrvatske je dalo hrvatskemu gospodarstvu možnost svobodnega razvoja, dočim postavljajo vojna gospodarstvo pred velike težkoče. V znaku teh dveh protisil se formira danes hrvatsko gospodarstvo. Nato je dr. Lamer naglasil važnost ZZ ter želel v imenu banske oblasti čim večji uspeh prirediteljem in razstavljalcem na ZZ.

Podban dr. Krbek je nato s krajšim govorom proglasil zagrebški jesenski velesejem za odprt.

Vsi gostje so si nato ogledali posamezne razstave. Že popoldne pa si je ogledala velesejem velika množica občinstva.

Kontrola v premogovnikih bo poostrena

Na premogovnem trgu se občuti vedno večje pomanjkanje blaga. Nekateri očitajo premogovni industriji, da je ona kriva tega pomanjkanja, ker pričakuje dvig cen in bi hotela ta dvig izkoristiti za sebe. Pomanjkanje premoga posebno zadene nekatere industrijske kraje. Pristojni krogi so po beograjskih informacijah že posvetili temu vprašanju največjo pozornost. Kakor se nadalje poroča iz Beograda, se namerava uvesti splošna kontrola nad proizvodnjo premoga. Verjetno je, da se bodo predpisale tudi maksimalne cene za potrebe industrije.

Politične vesti

V petek popoldne je bila izrečena razsodba Nemčije in Italije v madžarsko-romunskem sporu. Popoldne ob 3.20 so se zbrali v Belvederu na Dunaju zunanji ministri Nemčije, Italije, Madžarske in Romunije. V Ribbentrop je izjavil, da je bilo pod zaščito Hitlerja in Mussolinija, ki nista direktno zainteresirana in zato nepristranska, rešeno težko madžarsko-romunsko vprašanje. Nato je prebral grof Ciano izjavo, da sta Madžarska in Romunija sprejeli sklepe, s katerimi sta Italija in Nemčija določile končne meje med Madžarsko in Romunijo. Dobra volja madžarske in romunske vlade je omogočila, da se je rešilo zapleteno vprašanje in da se je s tem preprečilo, da bi se vojna razširila tudi na južnovzhodne države, kar da je želela Anglija. Sedaj je likvidiran 20 let stari spor in omogočen je režim zaupanja in sodelovanja med Madžarsko in Romunijo. Nato so vsi štirje zunanji ministri podpisali listino.

Z razsodbo je dobila Madžarska 45.000 km² ozemlja v Transilvaniji. (Prvotno je zahtevala 100.000 km², na intervencijo Molotova pa je svoje zahteve reducirala na 60.000 km² razsodba pa je te zahteve še nadalje reducirala.) Mesta Cluj, Oradea Mare in Bistrica pridejo pod Madžarsko, Temesvar, Alba Julia in Brašov ostanejo pa Romuniji. Romunija je torej odstopila severno-zahodni del Transilvanije.

Razsodba nadalje določa, da morajo Romuni izprazniti odstopljeno ozemlje v 14 dneh. Izpraznjevanje bo začelo že jutri. Vsem romunskim in madžarskim državljanom v Romuniji in Madžarski se priznava pravica opcije, da se izrečejo za eno ali drugo državo. Te osebe morejo vzeti s seboj vse svoje premoženje in pro-

dati svoje nepremičnine. Če teh ne bi mogli likvidirati, dobe odškodnino. Obe državi se nadalje zavezuje, da bosta ravnali z novimi državljani, ki jih sedaj pridobijo, tudi če so druge narodnosti, tako kakor z lastnimi državljani. Če bi nastali pri izvajanju razsodbe kakšni konflikti, bosta obe vladi predložile te spore nemški in italijanski vladi v razsodbo.

Nemčija in Italija sta nato z jamčile nedotakljivost romunskih mej, tudi njenih vzhodnih mej proti Sovjetski Rusiji.

Romunski kronski svet je dunajsko razsodbo sprejel. V izjavi, s katero se utemeljuje sprejem razsodbe, se naglašja, da je dobila Romunija z nemško-italijansko garancijo jamstvo za svoj obstoj in da bo mogla sedaj demobilizirati svojo vojsko in se popolnoma posvetiti gospodarskim in kulturnim vprašanjem.

V Budapešti in po vsej Madžarski so bile velikanske manifestacije vladi in madžarski delegaciji, ko se je zvedelo za vsebino razsodbe. V Romuniji pa so bili ljudje nasprotno silno potrti in mnogi so jokali, ko so čitali v listih, koliko ozemlja mora Romunija odstopiti. Madžarski listi so zlasti poudarjali, da ima sedaj Madžarska 161.000 km² in 13 milijonov prebivalcev ter da se je uvrstila med srednjevelike države.

Romunski zun. minister Manoiilescu je imel po radiu govor, v katerem je naglasil, da bo Romunija lojalno izpolnila svoje obveznosti, ki jih je prevzela s sprejemom dunajske razsodbe. Obsirno je nato naglasil pomen jamstva, ki sta ga dale Italija in Nemčija tudi pismeno. To jamstvo se močno razlikuje od prejšnjih jamstev. Svoj govor je zaključil Manoiilescu s pozivom na vse Romune, da ostanejo edini.

V Romuniji sami so bile po vseh večjih krajih, zlasti pa na Sedmograškem in v Bukarešti velike demonstracije proti dunajski razsodbi. Demonstranti so kričali tudi, da hočejo vojno z Madžarsko. Demonstranti so skušali v Bukarešti prodreti do kraljevega dvorca, kar pa je vojaštvo preprečilo. Nato so priredili demonstranti velike ovacije dr. Maniuj.

V Craiovi so se začela zaključna pogajanja med romunsko in bolgarsko delegacijo. Že te dni odpušče bolgarska vojaška delegacija v južno Dobružo, da skupno z romunsko določi novo demarkacijsko črto med obema državama. Na Madžarskem ostane še okoli 800 do 900 tisoč Romunov. Natančno število ni znano, ker se romunski in madžarski statistični podatki zelo razlikujejo.

Posebne pravice pa sta morale priznati Madžarska in Romunija nemški manjšini, ki sme tudi neovirano izpovedovati svoje narodno-socialistično naziranje, kar je bilo dosedaj na Madžarskem prepovedano. Za nemško manjšino velja v bodoče tudi pravica disimilacije, da postanejo pomadžarjeni Nemci zopet lahko Nemci, če prevzamejo svoje staro nemško ime.

Švica je sporočila angleški vladi, da bo pretrgala diplomatske odnose z Vel. Britanijo, če bi se ponovili britanski poleti čez švicarsko ozemlje.

V skupinah po 300 letal ter tudi v manjših skupinah so nemška letala skušala prodreti angleško protiletalsko obrambo ter bombardirati London in razna letališča. Angleška poročila pravijo, da so angleška lovka letala vedno stopila z nemškimi letali v borbo in da se jim je posrečilo večino napadnih letalskih skupin razpršiti, še preden so mogle metati bombe na letališča in London. Le eni skupini se je posrečilo prodreti protiletalsko obrambo. Nemška poročila pa pravijo, da so bili nemški bombni napadi vseskozi uspešni.

Angleška letala so znova bombardirala Berlin ter druga nemška mesta. Tudi nad severno-italijanskimi mesti so bila zopet angleška letala.

PRIVATNA DVORAZREDNA
TRGOVSKA ŠOLA
ZBORNICE ZA TRGOVINO
OBRT IN INDUSTRIJO
LJUBLJANA, Gregorčičeva 27
(TRGOVSKI DOM)
ŠOLA IMA PRAVICO JAVNOSTI
SPREJEMA
DIJAKE Z MALO MATURO
ALI
ZAVRŠNIM IZPITOM
VPISOVANJE VSAK DAN
OD 10. DO 12. URE
ZAČETEK POUKA 10. SEPTEMBRA.
TELEFON 33.40.

Denarstvo

Čvrsta tendenca na beograjski borzi

Na beograjski borzi bi moralo že oživetiti poslovanje. Ker pa je delala pretekli teden borza samo 4 dni, je bil promet najmanjši, kar jih je bilo zabeleženih v vsem letu. Ves promet je dosegel samo nekaj nad 14 milijonov din.

Tendenco na borzi pa je bila ves teden čvrsta, kar je posledica utrditve politične situacije na Balkanu. Kakor že prejšnje tedne, tako so bile sklenjene tudi pretekli teden kupčije samo v nekaterih papirjih.

Največ kupčij je bilo zopet sklenjenih v vojni škodi in dalmatinskih obveznicah. Tečaj vojne škode je bil skoraj ves teden neizpremenjen. V začetku tedna je znašal 443'50, proti koncu pa se je dvignil na 444. Dalmatinske obveznice so bile ves teden po 69'75, le proti koncu tedna so popustile na 69'50 din. Enakomeren dvig pa so dosegle 4% agrarne obveznice, ki so bile prodane v treh kupčijah po tečaju 51'50, 51'75 in 52 din. Begluške obveznice so bile prodane po tečaju 76'50. Gozdne obveznice so dosegle tečaj 69'50. Investicijskega posojila so bile prodane neznatne količine po 99.

Od delnic so bile v prometu samo velike delnice Priv. agrarne banke po tečaju 198 in 200. V dolarskih papirjih ni bilo prometa.

Na deviznem trgu je neznaten promet glavna značilnost preteklega tedna. Ves promet v New Yorku, ki je ohranil svoj stari tečaj v višini 55'275, je znašal 55'275 din. Ves promet v Zenevi je dosegel 37'075 švicarskih frankov po neizpremenjenem tečaju 1253'45. London je stabilen, čeprav so tudi ta teden ostali funti brez kupčij.

Nemška marka postaja vedno bolj redka, enako je tudi z grškimi boni. Tečaj klirinške marke je bil še nadalje 14'80, napoveduje pa se njen dvig.

Pogajanja med nemško in jugoslovansko delegacijo zaradi ureditve predvojnih in nasledstvenih dolgov so bila v Dubrovniku ugodno zaključena. Večina spornih vprašanj je bila za Jugoslavijo ugodno rešena. Po sklenitvi pogajanj je imel vodja nemške delegacije dr. Martini govor, v katerem je izrazil svoje zadovoljstvo nad doseženim sporazumom.

Hranilne vloge v Češko-Moravski so se v aprilu zvišale za 26,4 milijona mark. Skupno so znašale koncem aprila vse hranilne vloge pri 179 hranilnicah 1.346 milijonov mark.

Do velikih nesoglasij je prišlo med angleškimi zavarovalnicami ter angleškimi izvoznimi podjetji, ker so hotele zavarovalnice preveč zvišati premije. Sedaj je posredila v spor angleška vlada in mislijo, da bo z njenim posredovanjem prišlo do kompromisa.

1.200.000 dolarjev za nakup turškega bombaža

Vprašanje uvoza turškega bombaža je že definitivno rešeno. Devizna direkcija Narodne banke je že dala uvoznikom turškega bombaža zadostne količine svobodnih deviz na razpolago. Po poročilih iz Beograda je v ta namen zagotovljenih 1.200.000 ameriških dolarjev. Pričakujejo, da se bo začel turški bombaž uvažati že v prvi polovici septembra.

Zunanja trgovina

Jugoslovansko-nemški gospodarski odbor, ki naj bi se sestel že 9. septembra, se sestane šele proti koncu septembra, najbrže v Dubrovniku. Odbor bo razpravljaj o kontingentih za tekoče gospodarsko leto ter o tečaju nemške klirinške marke. Nemci namreč hočejo, da se tečaj klirinške marke dvigne.

Ožji odbor za nabavo sovjetskega bombaža odpotuje v Sovjetsko Rusijo še pred 15. septembrom.

Italijani so baje pripravljeni, da znižajo ceno za bombaž na 25 in po nekaterih vesteh tudi na 24 lir. Pripravljeni so tudi, da nam dobavljajo bombaž iz kontingenta za drugo četrtletje, ki je bil le slabo izkoriščen. Italijani bi bili pripravljeni, dobaviti nam bombaž tudi po ceni 18 lir, če bi bil dosežen sporazum za nove dobave bombaža.

Med Jugoslavijo in Romunijo je bil dosežen sporazum, da se sedaj

nja trgovinska pogodba podaljša za dva meseca, t. j. do 31. oktobra. Letošnji pridelek riža se ceni na Bolgarskem na 170 milijonov stotov. Od lanskega leta je ostalo še 25.000 stotov. Bolgarska bo letos imela za prehrano prebivalstva zadost riža ter mogla izvoziti okoli 200.000 metrskih stotov.

Prehrana v Nemčiji se je zboljšala in se bodo uvedle dopolnilne sladkorne karte za vkuhavanje sadja. Povečane so nadalje koli-

čine moke, ki se more kupovati za otroke. Povečane bodo končno količine surovega masla, ki ga more vsak dobiti.

V glavno mesto Nizozemske Indije, v Batavijo, je odpotovala japonska trgovinska delegacija pod vodstvom japonskega trgovinskega ministra Kobajašija. Delegacija bo skušala urediti trgovinske odnose z Nizozemsko Indijo na novih osnovah ter bo zato precej časa ostala v Bataviji.

Tekoča goriva in naša gospodarska osamosvojitev

Referat tajnika dr. I. Pustiška na občnem zboru Zveze trgovskih združenj

Novi predpisi

Leto 1938. je prelomnica v zakonodaji o tekočih gorivih. Na predlog uprave državnih monopolov so se v tem letu kar usipali novi predpisi za tekoča goriva.

Med temi predpisi je daleč najvažnejša uredba o tekočih gorivih, ki je stopila v veljavo 1. julija 1938. (>Sl. list<, kos 79. iz l. 1938.). V § 1. pravi, da ta uredba obsega izsledovanje, pridobivanje, predelovanje in ves promet (uvoz, izvoz in prodajo) tekočih goriv. S tem so prestali veljati: zakon o izsledovanju in pridobivanju mineralnih olj, zemskih smol in plinov z dne 31. marca 1922., § 16., odst. 2. finančnega zakona za l. 1933./34., § 16. zakona o proračunskih dvajstinah za leto 1935./36. in pravilnik za izsledovanje in pridobivanje rudninskih olj in za proizvodnjo industrijskih olj iz trdnih in plinskih bitumnov in drugih organskih tvarin z dne 8. sept. iz l. 1936.

Uredba določa v § 2., da so rudninska olja, zemske smole in zemski plini državna last ter da ima po § 3. država izključno pravico izsledovati in pridobivati tekoča in plinske bitumne. To pa vrši v imenu države uprava državnih monopolov. Ministrski svet sme pa to pravico po določenih pogojih dati za omejen čas družbam s sedežem v kraljevini Jugoslaviji, ki so zavezane javnemu polaganju računov in ki se njih deleži glasijo na ime. Po besedilu uredbe bi torej posameznik te pravice ne mogel dobiti.

§§ 11. in 12. predpisujeta pogoje za pridobitev pravice predelovanja vseh vrst bitumnov in premoga, dobljenih v državi ali uvoženih iz inozemstva, v tekoče gorivo.

V § 12. zasledimo edino, čeprav platonično, ugodnost za jug. državljane z domačo glavnicco, da imajo namreč pri prošnjah za dovolitev za rafiniranje blaga, uvočenega iz inozemstva, prednost.

Popolnoma nove so pa določbe odd. III. §§ 23.—27. te uredbe, ki nosijo naslov »Promet s tekočim gorivom«. Do izdaje te uredbe je bilo tekoče gorivo razen petroleja prost predmet trgovine. Sedaj pa določa § 23., da sta uvoz in prodaja tekočega goriva pod stalnim nadzorstvom države. § 24. določa, da je od 1. okt. 1938. dalje uvoz tekočega goriva vezan na predhodno dovolitev, ki jo izdaja uprava državnih monopolov proti plačilu uvozninskega prispevka v sklad za pospeševanje domače proizvodnje. Najvažnejše pa je, da mora vsak uvoznik tekočega goriva imeti od množine, ki mu je dovoljena za uvoz v poslednjem koledarskem letu, stalno ¼ kot rezervo v shranišči, zavarovanih na način, ki se je predpisal s pravilnikom za hranišča tekočega goriva (>Sl. Nov.<, št. 206 iz l. 1939.).

S to določbo se je silno zavrl uvoz tekočih goriv po domačih trgovcih.

Glede prodaje

določa § 27., da je uprava državnih monopolov pooblaščenca, da sebi pridrži in organizira izključno prodajo tekočega goriva v vsej

državi ali le v nekaterih območjih, dalje da lahko minister za finance po določenih pogojih maksimira prodajno ceno tekočega goriva na debelo.

Na podlagi te uredbe je izšla določba o pobiranju uvozninskega prispevka na tekoče gorivo, ki znaša:

1. na ostanke od nafte po dinarjev 2'50 od 100 kg,
2. na surovo nafto po din 3'50 od 100 kg,
3. na bencin, bencol, petrolej, plinsko olje in olje za mazanje po dinarjev 5'— od 100 kg.

(M. s. št. 2017/VI z dne 22. septembra 1938. — >Službeni list<, kos 79 iz l. 1938.). Dalje je izšlo navodilo, kakšne podatke mora sporočiti upravi državnih monopolov interesent za uvoz tekočih goriv (M. s. št. 1878/VI z dne 14. septembra 1938. — >Službeni list<, kos 79 iz l. 1938.).

Na podstavi iste uredbe je izšel še poslovnik posvetovalnega odbora za oskrbo države s tekočim gorivom (>Sl. list<, kos 81 iz leta 1938.), ki sestavlja posvetovalni odbor iz zastopnikov raznih ministrstev. Referent v tem odboru je načelnik oddelka za tekoča goriva pri upravi drž. monopolov. Zdi se, da je ta odbor zato ustanovljen, da dobi uprava drž. monopolov že naprej pristanek prizadetih ministrstev na svoje predloge.

Prav tako je na podlagi uredbe o tekočem gorivu izdan pravilnik sklada za pospeševanje domače proizvodnje tekočega goriva. (>Sl. list<, kos 81. iz leta 1938.). V ta sklad se steka zlasti uvozniki prispevek na tekoča goriva.

Naj omenimo še, da je v tem letu izšla uredba o Nacionalnem institutu za gorivo in rude (>Sl. list<, kos 83 iz leta 1938.), katerega naloga je zlasti znanstveno proučevanje vsega trdnega, tekočega in plinskega gorilnega materiala v državi zaradi njegovega umnega izkoriščanja.

Kartelu petrolejskih družb se je z uredbo o tekočem gorivu, s katero je bil hudo prizadet uvoz tekočih goriv po malih uvoznikih, dobro ustreglo, a da bo uspeh popoln, se mu je posrečilo doseči že v letu 1937. zahtevano znižanje carine na uvoz surove nafte. Ministrski svet je namreč izdal odločbo o spremembi št. 171 uvozne carinske tarife. Za ceno izenačenja cen bencinske mešanice se je industrijskim rafinerijam znižala carina na uvoz surove nafte za 100%, in sicer od 3 zlatih din na 1'50 v zlatu od 100 kg. (Min. za finance št. 18.070/IV z dne 6. julija 1938. — >Sl. list<, kos 62 iz leta 1938.) Tako je mogoče, da plačuje državljani kraljevine, ki slučajno nima tujega kapitala, 3 din carine, drugi državljani s tujim kapitalom pa 1'50 dinarja carine.

Za dobro izvedbo te odločbe je izšel pravilnik o kontroliranju in urejanju prodajnih cen mešanice bencina z alkoholom kot motornega pogonskega sredstva (>Sl. list<, kos 63 iz leta 1938.).

Čl. 3. tega pravilnika določa, da imajo pravico popusta pri carini samo tiste industrijske rafi-

nerije, oziroma njih zajednice, ki prodajajo bencinsko mešanico potrošnikom, in sicer na vseh sedežih banskih uprav, trgovinskih zbornic in v drugih krajih, za katere se doseže sporazum, po ceni, ki velja v Beogradu, v ostalih krajih pa samo z razliko v ceni za znesek prevoznih stroškov od enega najbližjih zgoraj omenjenih krajev. Člen 3. pravi, da so podjetja dolžna prodajati bencinsko mešanico po določeni ceni, in sicer stalno in v neomejenih količinah.

Prve prodajne cene za bencinsko mešanico

Z odločbo ministra za finance (>Sl. list<, kos 68 iz leta 1938) so se določile prve prodajne cene bencinske mešanice, in sicer:

1. Prodajna cena mešanice bencina z alkoholom kot motornega sredstva na dan 8. julija 1938 v Beogradu je ugotovljena z dinarji 5'25 za liter,
2. S to ceno v Beogradu naj imajo izenačene cene ti-le kraji: Ljubljana, Zagreb, Banja Luka, Split, Sarajevo, Novi Sad, Niš, Cetinje, Skoplje, Osijek, Petrograd, Dubrovnik, Podgorica, Kraljevo, Kruševac, Peč, Bitolj, Kosovska Mitrovica in Gostpić.
3. Središča navedena v točki 2. in vsi kraji, ki ležijo v krogu 10 km zračne črte od dotičnega središča, naj imajo ceno din 5'25 za liter.

Vsi kraji, ki ležijo v obsegu 50 km zračne črte od dotičnega središča, naj imajo ceno din 5'50 za liter. Vsi ostali kraji naj imajo ceno din 5'60 za liter. Te cene so obvezne za industrijske rafinerije, oziroma za njih zajednice.

Pri mestih opazimo takoj, da nista našeta Celje in Maribor, čeprav prevozniki stroški pri njih niso večji kot za Ljubljano. Značilno je tudi to, da te maksimirane cene vežejo samo industrijske zajednice. Te obvežejo s pogodbami svoje preprodajalce, da bodo prodajali po za njih določenih cenah. Sicer je pa prodaja bencinske mešanice glede cene prosta in je podvržena le čl. 8. zakona o pobiranju draginje glede primernege zasluga. Praktično pa višja cena pri kartelski konkurenci seveda ne pride v poštev.

Cena bencinske mešanice se je dosedaj po odobritvi odbora za kontroliranje cen in urejanje cen bencinske mešanice že šestkrat dvignila in znaša danes din 6'95 v Ljubljani.

(Dalje prihodnjič.)

Zabavišče,

priključeno razstavnemu prostoru Ljubljanskega velesejma, bo vsak večer od 31. avgusta do 9. septembra žarelo v morju lučic. Tu bo pestrega razvedrila za vsakega dovolj. Za to bodo skrbele številne godbe, plesišča, vrtljaki, avtodrom, tobogan, iluzije itd. Tu se bodo sestajali znanci in prijatelji iz vseh krajev naše države, da obnove in utrdijo prijateljstvo pri kozarec dobrega vina in prigrizku domačih specialitet. Obetajo se tudi veseli nastopi mariborskega »Totega teatra« in pa šaljive predstave ljubljanskega »Pavlihovega odra«.

Vsak napreden trgovec

prodaja le tako blago, s katerim svojim odjemalcem koristi.

Nudite tudi Vi Vašim odjemalcem v prvi vrsti naravno Rogaško slatino; s tem koristite njim in sebi!

Dobave - licitacije

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 5. septembra ponudbe za dobavo jeklenih steklenic, manometrov, ter ricinovega, kostnega in strojnega olja; 6. septembra jeklene vrvi, sukanca, železa, železnih matic, podložnih ploščic, žičnikov, karbolineja, sive barve ter raznega lesnega materiala; 17. septembra elektromotorja, zaščitnih avtomatskih sklopov idr.

Strojna šola mornarice Boka Kotorska sprejema do 5. septembra ponudbe za dobavo lipovih desk, žebeljev, barv, lanenega olja; 15. septembra pločevine, raznih barv, terpentina, sekativa, cevi idr.

Nabava stoječih blagajn. Direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani razpisuje nabavo štirih stoječih blagajn z direktno pogodbo. Pogoji po 10 din v pisarni podpisane direktije.

Ponudbe, kolkovane z 10 din, je treba predložiti do 7. septembra t. l. do 11. ure dopoldne v ekonomskem odseku direktije.

Komanda pomorskega arzenala v Tivatu sprejema do 7. septembra ponudbe za dobavo dizelmotorjev, ventilov, ležajev, sobnih peči ter bukovih drv; 9. septembra električne stroja za brušenje, sesalke, merila, jeklene vrvi, naslonjal in sedal iz trdega lesa, hrastovih parketov; 10. septembra stekla za ladijska okna, raznega sukanca, koksa, pocinkane pločevine, žičnikov, ter obrobjenih gabrovih desk; 11. septembra denaturiranega alkohola, kisa, stroja za rezanje podplatov ter raznih stekel za svetilke.

Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 7. septembra ponudbe za dobavo areometrov; 9. septembra centimetre tehnične; 10. septembra krilne sesalke; 16. septembra svinčene akumulatorske baterije, žveplene kisline ter vazeline za konserviranje akumulacij.

Komanda pomorskega arzenala v Tivatu sprejema do 7. septembra ponudbe za dobavo nadomestnih delov za avtomobile; 12. septembra raznih ščetk, lak-bencina in solvent-nafte; 14. septembra raznih barvarskega materiala, namiznih prtov, brisač, krp za čiščenje, decimalnih tehničnih in uteži, razne posode iz porcelana in stekla ter namiznega in kuhinjskega pribora.

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 9. septembra ponudbe za dobavo krožnih žag, za popravilo mostne tehnične, za dobavo valjkov za valjčne ležaje, fazonskega železa, železnih in bakrenih zakovic; 23. septembra prenosne brusilne naprave na električni pogon; 16. septembra žag, pil, lopat, motik, sekir, dvokoničnikov in pocinkane pločevine.

LICITACIJE

Dne 5. septembra bo pri Dravski delavnici v Ljubljani pisarna licitacija za dobavo raznih vrst olja, nafte, bencina, petroleja in tovozne masti; 7. septembra raznih barv, firneža, terpentina, raznih ščetk, mila, sode, steklenega papirja idr.

Dne 5. septembra bo pri Direkciji državnih železnic, Beograd-Sever ofertna licitacija za postavitev novega skladišča na postaji Novi Sad.

Dne 7. septembra bo pri Štabu mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu licitacija za dobavo 20.000 kg posušenega graha.

Dne 9. septembra bo v intendanti štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo večje množine raznih živil.

Dne 10. septembra bo pri Upravi 1. oddelka vojnotehničnega zavoda v Hanjstvu pri Skoplju licitacija za dobavo platnenih in volnenih krp.

PRODAJA

Gozdno ravnanje v Ljubljani proda na pisarni ponudbeni licitaciji dne 17. septembra, v primeru neuspeha pa dne 30. septembra večjo množino smrekovega lubja, izdelanega v drž. gozdu Martinček.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Svečana otvoritev jugoslovanskega paviljona na dunajskem velesejmu

Trg. ministru dr. Andrešu so na potovanju na Dunaj na vseh večjih postajah priredile nemške oblasti sprejeme. Glavni sprejem je bil na Dunaju, kjer je pozdravil ministra adjutant pokrajinskega glavarja, zastopniki drugih oblasti ter jugoslovanska kolonija z gen. konzulom Životićem na čelu. V istem vagonu ko trg. minister je prišel na Dunaj tudi ban dr. Natlačen. Po otvoritvi dunajskega velesejma je bila slovesna otvoritev jugoslovanskega paviljona na velesejmu. Otvoritve so se poleg ministrov dr. Andreša in Pantića, bana dr. Natlačen, gen. konzula Životića, udeležili tudi nemški gospodarski minister dr. Funk, pokrajinski glavar Baldur v. Schirach, nemški gen. konzul v Beogradu Neuhausen in številni drugi nemški državni in gospodarski zastopniki. Minister Funk in glavar v. Schirach sta ostala v jugoslovanskem paviljonu celo uro ter si ogledala podrobno razstavo. Ob 14. je priredil v. Schirach na čast tujih gostov v dvoru slavnostno kosilo.

Na produktnem trgu

še ni nastopilo oživiljenje, ki se je moglo pričakovati po izdaji uredbe o ukinitvi maksimalnih cen za koruzo. Verjetno je, da bo oživiljenje nastopilo šele prihodnji teden. Koruza se sploh ne pojavlja na borzi. Ves promet je le v pšenici, a še ta promet je majhen.

Ves promet na produktnem trgu je znašal pretekli teden nekaj manj ko 50 vagonov, od tega je bil ves promet v pšenici, le 3 vagoni ovsa so bili prodani. Cena pšenice 76 kg hektolitrske teže z 2% plevela je bila 313 din, v tej ceni pa je tudi že 13 din marže.

Izjeme za lesne izvozne takse

Trgovinski minister je podpisal odlok, s katerim se izvozne takse za izravnavo dobička v višini 500 din oprošča mehki les v dolžini pod 50 cm. Nadalje se oproščajo te takse hrastove in gabrove veje z otokov na Jadranskem morju.

Konkurzi - poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju zapuščine Ažnoha Francea, zid. polirja na Prevaljah. Konkurni sodnik dr. Adamič, upravnik mase odvetnik dr. Schreiner. Prvi zbor upnikov dne 7. septembra ob 9., oglasitveni rok do 28. septembra, ugotovitveni narok dne 12. oktobra ob 9.

Zanimiva dražba v Mariboru

Že svojčas smo pisali o tem, da je bila dne 17. aprila t. l. prodana na dražbi kavarna »Astoria« v Mariboru v središču mesta. Kavarno s poslopjem je zdražil takrat mariborski trgovec Karl Westiak za 2.500.000 dinarjev. Ker pa prometna komisija prodaje ni odobrila, je bila v torek nova dražba, na kateri je bila četvorica resnih reflektantov, med njimi zopet trgovec Westiak in glavni upnik kavarne, Posojilnica (Narodni dom). Izdražil jo je po ostrem

boju hotelir in kavarnar g. Josip Petan iz Zagreba, ki se je udeležil dražbe že spmoladi. Poslopje je dobil za 2.805.000 dinarjev. Zanimivo je, da je znašala vzklicna cena nekaj nad 1 milijon. Iz tega je razvidno, kako oster je bil boj med dražitelji.

Mlinariji z novo uredbo nezadovoljni

V Beogradu je bila konferenca zastopnikov mlinarske industrije zaradi nove uredbe o oskrbi prebivalstva in vojske s kruhom. Konferenci so se udeležili zastopniki mlinarske industrije iz Srbije, Vojvodine in Slovenije.

Na konferenci se je konstatiralo, da je bila uredba potrebna, da se zagotovi prehrana prebivalstva in da se normalizirajo razmere na žitnem trgu. Zastopniki mlinarske industrije pa so izrekli tudi svoj dvom glede izvedbe prisilnega odkupa. Ta pesimizem je nastal zaradi slabih izkušenj pri odkupu koruze. Takrat so prisilni odkup koruze izigrali večji producenti na ta način, da so skрили svoje zaloge pri manjših producentih, ki niso imeli kvote, ki jo je smel producent zadržati za sebe. Enako se bo dogajalo tudi sedaj. Tudi kvota 300 kg za člana rodbine, katero kvoto more proizvajalec zadržati za sebe, je prevelika.

Na konferenci se je tudi govorilo o pojavih na žitnem trgu, ki se bodo pokazali po objavi ured-

be, zlasti pri prodaji pšenice iznad intervencijskih cen. Potrebno je, da oblasti natančno in strogo izvajajo predpise uredbe. Na konferenci se je ugotovilo, da je seznan žitnorodnih okrajev nepopoln in da bi morali biti v njem tudi požarevski, mladenovski in jasevski okraji v Srbiji. Teško se bo do tudi preorientirali mlini za mletje na merico, ker so dosedaj jemali kmetje samo belo moko, ostanek pa so puščali mlinarjem kot nagrado za mletje. Prehod na odstotno mletje se ne bo izvedel brez težkoč. Tudi temu se je ugovarjalo, da se za manjšo hektolitrsko težko od 76 kg bonificira mlinu samo pol kilograma.

Tudi o novih tipih moke se je razpravljalo na konferenci. Sklenilo se je, da se zaprosi urad za kontrolo cen, naj čim prej določi standardni tip moke.

Končno je bilo sklenjeno, da se skliče državna konferenca mlinarske industrije, na kateri se bo podrobneje razpravljalo o novem stanju na žitnem trgu.

Doma in po svetu

»Hrvatski dnevnik« ostro protestira, ker da se preganjajo Hrvati v občinah Razkrižje in Strigova, ki sta prišli pod upravo dravske banovine za časa diktature. »H.D.« pravi, da je ljudsko štetje v l. 1930. dokazalo, da so v obeh občinah Hrvati v veliki večini. List naveda nato razne konkretne primere o preganjanju Hrvatov. Ne moremo se spuščati v to, če so očitki »H.D.« v celoti upravičeni ali ne, vendar pa mislimo, da je čisto odveč, če bi Slovenci dajali povod za takšne očitke. Zakaj bi se zaradi malenkostnih lokalnih zadev vlegala senca na hrvatsko slovenske odnose.

Uredba o izpremembi zakona o ustroju vojske in mornarice je bila objavljena. Z njo se uvaža dvo-

letna vojaška služba. Nadalje so bile urejene plače podoficirjev. Najvišja plača, ki jo more doseči podoficir (vodnik I. razreda) znaša 1065 in 500 din draginjske doklade, podnadrednik II. razreda pa dobi 280 plus 90 din draginjske doklade mesečno.

»Jugoslovanski kurir« poroča, da je pričakovati v kratkem spremembo glede brezmesnih dni. V bano-vini Hrvatski imajo samo dva brezmesna dneva, dočim v vsej ostali državi tri. V bodoče bi bila tudi v vsej državi le dva brezmesna dneva, in sicer v četrtek in petek.

Trg. minister je pripravil uredbo o organizaciji in kontroli zunanje trgovine ter uredbo o oskrbi industrije s surovinami.

Napoveduje se ustanovitev prvih prisilnih zajednic na podlagi sindikalnih načel. Te bi se zaenkrat ustanovile za naslednje stroke: usnjarsko, železninarsko, tekstilno in lesno industrijo.

Uredba o visoki bogoslovni šoli v Mariboru je bila objavljena. Z uredbo se spremeni dosedanje bogoslovno učilišče v Mariboru v državni zavod.

Na pristojnem mestu se proučuje vprašanje, da bi se namesto petroleja uporabljal kalcijev karbid, ki ga imamo v državi zelo mnogo, za razsvetljavo. Uvedle bi se enotne svetilke za vso državo.

Za udeležence odkritja spomenika kralju Aleksandru Zedinitelju v Ljubljani je dovoljena po železnici četrtinska vožnja.

Gospa Marija Češnik roj. Juvanič, je umrla pretekli teden v Ljubljani. Pokojnica je prevzela po smrti svojega moža njegovo renomirano trgovino ter jo z enakim uspehom nadaljevala. Pokojnica je bila znana kot visoko naobrazena dama, ki je uživala v ljubljanski družbi velik ugled. Slava njenemu spominu!

Po daljšem trpljenju je umrl v soboto v Ljubljani trgovec in gostilničar Fran Derenda. Pokojnik je bil najprej trg. sotruden pri tvrdki J. C. Mayer, kasneje pa se je osamosvojil in odprl trgovino z manufakturo, ki jo je razvil v veliko podjetje. Kasnejša gospodarska kriza pa ni prizanesla tudi njemu. Kljub vsem neprilikam pa je pokojnik ohranil svojo dobro voljo. Zaradi svojega dobrega značaja je imel mnogo prijateljev. Bodi mu ohranjen lep spomin!

V Ljubljani je umrl dvorni svetnik v p. Franc Andolšek, ki je bil znan kot eden naših odličnih pravnikov. Bodi mu ohranjen lep spomin!

Na Majkovu v Črni gori so proslavili 25letnico velike zmage Črnogorcev nad Avstrijci.

Pogod v Zagrebu je sklenil, da nakupi 1200 vagonov moke ter je dobava 200 vagonov moke že v teku. Od teh gre 150 vagonov v Split, da jih tamkajšnja ekspozitura banske uprave razdeli med najbolj potrebne kraje.

Glavni ravnatelj Prizada dr. Toth se pogaja s Slovaško in drugimi bližnjimi državami za nakup moke in koruze.

Na Slemenu pri Zagrebu namestavajo začetki spomladanskega moderniziranja sanatorij s 300 posteljami. Veljal bo okoli 30 milijonov din.

Madžarskemu parlamentu je bil predložen zakonski načrt o avtonomiji Podkarpatske Rusije. Načrt ima štiri poglavja. V prvem se določa, da se priključi mesto Užgorod (Ungvar) Podkarpatski Rusiji kot njeno glavno mesto. Določa se enakopravnost rusinskega (ne ruskega) jezika z madžarskim v uradnih in v šoli. Uradniki in učitelji morajo znati popolnoma oba jezika ali se jih vsaj naučiti v dveh letih. Ustanavlja se avtonomna uprava Podkarpatske vojvodine, ki obsega prosveto, soc. politiko, kra-

jevno upravo in samoupravne finance. Drugo poglavje določa, da je P.R. vojvodina, na čelu katere sta vojvoda in vojvodinska skupščina. Slednjo tvorijo virilisti, 10 članov imenuje kr. namestnik, ostali pa se volijo. Število voljenih poslancev se določi kasneje. Skupščina izvoli vojvodo ter upravo skupščine za pet let. Tretje poglavje določa položaj vojvode, ki je najvišji zastopnik oblasti. 4. poglavje vsebuje določbe o pravicah treh podkarpatskih županij. Pri najvišjem sodišču se ustanovi poseben rusinski oddelek ter mesta posebnih rusinskih referentov. Ustanovi se končno tudi stolica na univerzi za rusinski jezik in rusinsko književnost.

Londonska vlada je odklonila nemško noto, v kateri je berlinska vlada zahtevala, da se priznavajo nemškim lazaretnim letalom in reševalnim ladjam pravice, ki po haški konvenciji pripadajo lazaretnim ladjam. Nemški dopisni urad sporoča, da bo znala nemška vlada na to odklonitev primerno odgovoriti.

Odpravnik poslov nemškega veleposlaništva v Washingtonu je izročil ameriški vladi protestno noto Nemčije zaradi protinemške propagande v Združenih državah Sev. Amerike.

V USA se je v Virginiji zgodila največja letalska nesreča, kar jih je bilo dosedaj v Ameriki. Veliko potniško letalo se je ponesrečilo. Najbrže je udarila v letalo strela. 24 oseb je bilo ubitih.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 28. avgusta objavlja: Uredbo o prisilni upravi rudarsko-topilniških podjetij — Uredbo o razveljavitvi uredbe o maksimiranju cen in prisilnem odkupu pšenice in koruze — Uredbo o spremembi in dopolnitvi § 126. zakona o obrti (da pravila in naredbe o ureditvi in higieni lokalov, delavnic in drugih obratovnic predpisuje po zaslišanju zbornice minister za soc. politiko sporazumno s trg. ministrom). — Odločbo o pripojitvi carinskega oddelka v Dolnji Lendavi k carinarnici v Gornji Radgoni — Avtentično tolmačenje členov 5., 6. in 7. občnih pravil loterijskega načrta za tekoče in prejšnja kola srečk državne razredne loterije — Tolmačenje čl. 9. pravilnika o cepljenju zoper steklino — Odločbo o zvišanju prodajne cene bencinske mešanice.

Ze v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetilolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovanec do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Zahvala

Iz srca se zahvaljujemo vsem, ki so našo predobro sestro, teto, svakinjo, gospo

MARIJO ČEŠNIK

trgovko in hišno posestnico

pokropili in spremili na njeni poslednji poti. Predvsem iskrena zahvala prečastiti duhovščini, čč. Marijinim sestram, vsem zastopnikom raznih korporacij, vsem darovalcem prekrasnih vencev in šopkov.

Bog povrni!

Žalujoci

Vsak ne more v Zdravilišče ali vsak mora paziti na zdravje in doma piti vsaj mesec dni našo najboljšo prirodno mineralno vodo, ki je obenem

tudi zdravilna za mnoge bolezni srca, ledvic, želodca, jeter, žolča, razne katere in čiščenje krvi ter normalizira delovanje notranjih žlez in živcev

o n o z r d e č i m i s r c i l